

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Διδαγμένο κείμενο:

ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία 518b-519a

Δεῖ δὴ, εἶπον, ἡμᾶς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἶαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοι φασιν εἶναι τοιαύτην καὶ εἶναι. Φασὶ δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες.

Φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη.

Ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνούσαν ἐκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως ἢ σὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω σὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιакτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναι φαμεν τάγαθόν. Ἥ γάρ;

Ναί.

Τοῦτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστα τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιεῖσαι αὐτῷ τὸ ὄραν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

Ἔοικεν γάρ, ἔφη.

Αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος—τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνούσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσιν—ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειότερου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὔσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρησίμῳ τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὐτὴ καὶ βλαβερὸν γίγνεται.

Παρατηρήσεις:

A1. Να χαρακτηρίσετε τις επόμενες προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αποσπάσματα από το κείμενο.

1. Ο Σωκράτης συμφωνεί με τους επαγγελματίες του είδους σχετικά με το περιεχόμενο της παιδείας.
2. Η παιδεία είναι η τέχνη της περιαγωγῆς με την οποία εμφυτεύεται στην ψυχή η δυνατότητα της ὁρασης.
3. Η ὁραση ενεργοποιεῖται απλῶς με τα μάτια.
4. Οι ἄλλες ἀρετὲς (ἠθικὲς) της ψυχῆς αποκτώνται με την ἀσκηση και τον εθισμό.
5. Η φρόνηση είναι μια ἀρετὴ με θεϊκὴ καταγωγή κατὰ τον Σωκράτη.

Μονάδες 10

B1. Ποιο είναι το περιεχόμενο της παιδείας σύμφωνα με το απόσπασμα; Στην απάντησή σας να διευκρινίσετε τον ὅρο «περιαγωγή».

Μονάδες 10

B2. Με ποια ἀρετὴς της ψυχῆς θα πραγματοποιήσῃ τη μεταστροφή που επιζητεῖ ο Πλάτων; Σε τι διαφέρει αὐτὴ ἡ ἀρετὴ ἀπὸ τις υπόλοιπες ἀρετὲς της ψυχῆς;

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε τις επόμενες προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ).

1. Ο δραματικός χρόνος της Πολιτείας ἀνάγεται γύρω στα 374 π.Χ.
2. Οι τρεῖς τάξεις στις οποίες χωρίζεται ο πληθυσμὸς ἀποτελεῖ πρωτότυπη ιδέα του Πλάτωνα.

3. Μετά το θάνατό τους οι φύλακες – παντελείς τιμώνται ως ήρωες.
4. Ο Θρασύμαχος θεωρεί ότι η δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές.
5. Η αδικία, κατά τον Σωκράτη, συνίσταται στην υπέρβαση των προσωπικών ορίων.

Μονάδες 10

B4. α) Να βρείτε στο αρχαίο κείμενο τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων: **ὑποχνούμενοι, παντὶ, λυσιτελές, ἐμβαλεῖν.**

Μονάδες 4

β) Να γράψετε ένα ουσιαστικό και ένα επίθετο (απλό ή σύνθετο) της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις: **ὄψιν, στρέφειν, καταμανθάνει.**

Μονάδες 6

B5. Πλάτωνος, ἀπολογία Σωκράτους 20a

«Γιατί ο καθένας από αυτούς (σοφιστές), Αθηναίοι, επισκεπτόμενος κάθε πόλη, μπορεί να πείθει τους νέους, οι οποίοι είχαν την δυνατότητα να διδάσκονται δωρεάν από όποιον συμπολίτη τους ήθελαν· λέω, λοιπόν, ότι πείθουν τους νέους να εγκαταλείψουν τις μαθητείες με τους συμπολίτες τους και να μαθητεύσουν κοντά στους ίδιους δίνοντας χρήματα και χρωστώντας τους επιπλέον και ευγνωμοσύνη. Βρίσκεται εδώ στην πόλη μας και κάποιος άλλος άνδρας σοφός, πλην των προαναφερθέντων, ο οποίος πληροφορήθηκα ότι κατοικεί στην πόλη μας· γιατί έτυχε να επισκεφθώ έναν άντρα που είχε δαπανήσει για τη μαθητεία κοντά στους σοφιστές περισσότερα χρήματα από οποιονδήποτε, μιλώ βέβαια για τον Καλλία τον γιο του Ιππόνικου».

Με βάση το παράλληλο κείμενο και το Κείμενο Αναφοράς ποιοι είναι οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης με τους οποίους διαφωνεί ο Σωκράτης; Να εντοπίσετε το βασικό σημείο αντίρρησης και να το διευκρινίσετε στο πλαίσιο της Πλατωνικής θεωρίας της «Ανάμνησης».

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο:

Πλάτωνος, Ἰππίας ἐλάττων 372 B-C

Στον ισχυρισμό του Σωκράτη ως όποιος λόγω άγνοιας λέει ψέματα ακούσια είναι κατώτερος από κάποιον που έχει επίγνωση ότι λέει ψέματα, ο Ιππίας αντιδρά. Ακολουθεί ένα απόσπασμα από την απάντησή του.

Ὅρᾳς, ὦ Ἰππία, ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, λέγων ὡς λιπαρῆς εἰμι πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῶν σοφῶν; καὶ κινδυνεύω ἔν μόνον ἔχειν τοῦτο ἀγαθόν, τᾶλλα ἔχων πάνυ φαῦλα· τῶν μὲν γὰρ πραγμάτων ἢ ἔχει ἔσφαλμαι, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπη ἐστί. τεκμήριον δέ μοι τούτου ἱκανόν, ὅτι ἐπειδὴν συγγένωμαί τω ὑμῶν τῶν εὐδοκιμούντων ἐπὶ σοφία καὶ οἷς οἱ Ἕλληνες πάντες μάρτυρες εἰσι τῆς σοφίας, φαίνομαι οὐδὲν εἰδῶς· οὐδὲν γὰρ μοι δοκεῖ τῶν αὐτῶν καὶ ὑμῖν, ὡς ἔπος εἰπεῖν. καίτοι τί μεῖζον ἀμαθίας τεκμήριον ἢ ἐπειδὴν τις σοφοῖς ἀνδράσι διαφέρηται; ἔν δὲ τοῦτο θαυμάσιον ἔχω ἀγαθόν,

ὃ με σώζει· οὐ γὰρ αἰσχύνομαι μανθάνων, ἀλλὰ πυνθάνομαι καὶ ἐρωτῶ καὶ χάριν πολλὴν ἔχω τῷ ἀποκρινομένῳ, καὶ οὐδένα πώποτε ἀπεστέρησα χάριτος. οὐ γὰρ πώποτε ἔξαρνος ἐγενόμην μαθόντι, ἑμαυτοῦ ποιούμενος τὸ μάθημα εἶναι ὡς εὖρημα· ἀλλ' ἐγκωμιάζω τὸν διδάξαντά με ὥς σοφὸν ὄντα, ἀποφαίνων ἃ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ.

Λεξιλόγιο:

λιπαρής= επίμονος, φορτικός

διαφέρομαι= διαφωνώ, συγκρούομαι

ἔξαρνος γίγνομαι= αρνούμαι

Γ1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «οὐ γὰρ αἰσχύνομαι μανθάνων... ἔμαθον παρ' αὐτοῦ.»

Μονάδες 10

Γ2. Ποιες αποτελούν τρανές αποδείξεις για τον Σωκράτη ότι βρίσκεται σε πλάνη και δεν γνωρίζει την αλήθεια για τα πράγματα;

Μονάδες 10

Γ3. α) Να τοποθετηθούν οι ακόλουθες λέξεις στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού: **ἀληθῆ, τὰς ἐρωτήσεις, τοῦτο, τῶν πραγμάτων, μάρτυρες.**

Μονάδες 5

Γ3. β) Να γραφεί το β' ενικό της οριστικής των ακόλουθων τύπων στο χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: **ἔσφαλμαι, συγγένωμαι, πυνθάνομαι, μαθεῖν, εἰδῶς.**

Μονάδες 5

Γ4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις: **εἰδῶς, ὡς ἔπος εἶπεῖν, ὡς ὄντα.**

Μονάδες 3

Γ4. β) **τὸν διδάξαντα**: Να αναλυθεῖ η μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 3

Γ4. γ) Να μετατραπεί στον πλάγιο λόγο με όλους τους δυνατούς τρόπους η ακόλουθη περίοδος:
Ἐν δὲ τοῦτο θαυμάσιον ἔχω ἀγαθόν, ὃ με σώζει.

Σωκράτης εἶπεν ...

Μονάδες 4

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να **απαντήσετε στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Διάρκεια εξέτασης τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ